

MAGYAR VIDÉK.

Előfizetési feltételek:

Egy évre 6 frt.
Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 frt. 50 kr.
Egy szám ára 6 kr.

A lap kiadóhatalma **Nobel Armin** könyvkereskedésében van, hová az előfizetéseket küldendők, minden egyéb küldemény a szerkesztő nevére (polgáriiskolai épület) címezendő.

Hirdetések

négyzet centiméternyi tér szerint számítatnak. — Egyszeri beiktatás ára minden négyzet centimétert 1 krajczár. — Bélyeg külön 30 krajczár. — Előfizetőink kedvezményben részesülnek.
Nyílt tér petitsoronként 10 krajczár számítatik.

SZÉPIRODALMI, ISMERETTERJESZTŐ ÉS TÁRSADALMI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN ÉS SZOMBATON.

A lejtős ösvény.

*Sok a jóból is megéri,
Közön.*

Midőn a „legnagyobb magyar” honfársait arra buzdította, hogy alakítsanak társulatokat, tömörüljenek, mert a mit a magában véve gyenge és tehetetlen egyén nem végezhet és ki nem vihet, és ami néha lehetetlennek látszik, az kivihető az egyesült, s ezen egyesülés által hatványozott erő által; oly ezél lebegett a nagy férfi lelki szeme előtt, mely ezél honfársai bizonyára el is érik, ha azon szellemben egyesülnek, mint a minő szellemben azt Széchenyi gondolta és javasolta.

Tagadhatatlan, hogy az egyetértés és egyesülés által létre jött erő hatalom, mely megküzdehet legyőzhetetlennek látszó akadályokkal is; ánde ezen hatalom csak akkor születik meg, ha az egytűve tartozók, csakis egy testté, egy nagy egésszé tömörülnek; ha az egytűve tartozók közt nincsen pártosztály, nincsen szakadás, nem uralkodik közöttük káros visszavonás, — szóval, ha az egy ezél felé egy testtel s lélekkel törekednek.

Azomban mit tapasztalunk?
Azt tapasztaljuk, hogy a főcélit sokszor mellékezők kedvéért elvesztik szemük előtt, hogy a közérdeket, a nagy egész érdekét feláldozzák kiesinyes szeszélyeknek, személyes hiúságnak, egyéni nagyravágyásnak és nem tudom még mi mindennek.

Innen származott azután az egyesülési eszmének azon kinyerése, mely nem hogy az erőket egyesíténé, de sőt szétforgásolja azokat, s így azután ott vagyunk, a hol akkor voltunk, mikor az egyesülés nálunk még terra incognita volt.

De sőt rosszabbul vagyunk. Mert az az úgynevezett concurrenzia ezen a téren veszedelmes.

És sajnos, hogy manap hazánkban az egy-

sülés valóságos mániája uralkodik, oly annyira uralkodik, hogy ma-holnap arra is leszünk kénytelenek a közmondás szavaival élni, hogy „Adtál uram — egyesülést, de nincs köszönet benne.

Nem tekintve azt, hogy ma már olyan elemek is egyesülnek, nagy komolysággal, melyeknek egyesülése — **n e v e t s é g e s**; — (az ilyen társulatok nem veszélyesek, — csak az eszmét profanálják, s ez által nem tesznek nagy kárt), különösen azon bajra kell utalnunk, hogy az egytűve tartozók sokszor igen kis téren többfelé egyesülnek, és pedig egyesülnek nem azért, mert az eszme, az elv vezérli s köszíti őket arra, hanem sokszor igen obscurus okokból.

Ezzel csak két példával akarjuk illusztrálni adatainkat. Az egyik szólni fog a magyar iparosokról a másik a mégyénkbeli tanítókról.

Ezelőtt vagy két héttel kaptuk a „Magyar általános iparegyület” alapszabályait azon felszólítással, hogy ismertessük ezen új egyesület eljzát, irányát, feladatát, s szerezzünk neki lapunk által híveket, tagokat. Noha alig van magyar vidéki lap, mely az egyület felszólításának nem engedett volna, és noha elvtünk, ma s véleményeknek is tért engedni, az egyszer kivételt tettünk, mert nem csináltunk propagandát az olyan társulatnak, melyet mi ez idő szerint feleslegesnek tartunk.

Hiszzen van az országának „Magyar országos iparegyülete,” minek tehát új egyesületet alapítani ugyanazon célokkal, csak hogy más fagokkal?

Gróf Zichy Jenő, ki tudvalevőleg a magyar iparosok ügyének meleg pártolója és buzgó zászló-vívója vasárnapra — ápril 4. — Bpestre érkekezletet hívott össze, hogy az új társulattal szemben a teendőket megbeszéljék. Érdekessé-

généll fogva a meghívót is egész terjedelemben itt közöljük:

„Midőn az egész nemzet közvéleménye a hazai ipar ügyét olymelenen felkarolja, örömmel kell üdvözölni minden az ipar fejlesztésére és pártolására irányozott társadalmi kezdeményezést.

A legközelebb megalakult „m. általános iparegyület” kezdeményezői aival indokolták a szélesebb körökben megindítani szándékolt mozgalmat, hogy tért kell nyitni a közreműködésre azon társadalmi elemeknek is, melyek — bármely okból — eddig nem esatlakoztak a régi országos m. iparegyülethez. Kezdtől fogva kevéssé találkoztott ugyan az iparosság rokonszenvével az új egyesület eszméje, s pedig egy részről azért, mert tartottak az egytűve működésére most inkább mint valaha hivatott erők szétforgásolásától, más részről azért, mivel a kezdeményezés kormányközegek köréből indultán ki, nem látszott a létesítendő egyület véleménynyilvánításainak függetlenségére kellőleg biztosítva.

Mindazonáltal bevándorló volt a ezélokak és eszközöknek az alapszabályokban való tüzetes körülírása, és bevándorló volt az alakulásig esatlakozott törzstagok névsorának közzététele is. — Mind erről most már tudomásul bírván, alig szenvedhet kétséget az, hogy az új egyület által ezébla vett működési kör lényegileg azonos a régi országos m. iparegyületével, és továbbá, hogy az alakuló közgyűlésen bemutatott aláírás névsorban igen becses új erők is vannak ugyan képviselve, de egyáltalában nem találkoztunk ott oly új társadalmi elemekkel, melyek az ország m. iparegyületéhez szinte már régen nem esatlakoztak volna, és melyeknek bevonása érdekében egy új iparegyület létesítése indokoltnak látszhatók.

A „m. általános iparegyület” alakuló közgyűlésén bemutatott névsor magában foglal ugyanis 534 oly tagot, kik előzetes aláírás útján az új egyület eszméjének pártolását kijelölték, s kiknek fizető tagokként leendő esatlakozása még csak ezután lesz eszázoldendő. Foglalkozás szerint a fenti előzetes névsorban képviselve van:

- 134 kereskedő
- 130 gyáriparos
- 106 kézműiparos
- 58 állami és egyéb hivatalnok
- 13 ország. képviselő
- 65 tanár, író, ügyvéd, építész, birtokos stb.

T Á R C S A

Miért tüzted hajad közé...

Miért tüzted hajad közé
Azt a fehér rózsát?
Fehér rózsá, halvány rózsá
Ugyis a te orozád.

Nem kérdezem, mi bajod van,
Mért vagy olyan halvány:
Hiszen olyan szokott lenni,
Ha szerelmes, a lány.

Szeretném, ha én bírhattám
Szerelmeset szíved;
Az enyimet rég kilopta
Ugyis tündér-szemed!

Ide azzal az üveggel...

Ide azzal az üveggel, korsómáros!
Bűbánonat a jókedvvel haláros . . .
Húzd rá czigány, húzz valami szomorút,
A szivemből,
A lelkemből
Hadd sirom ki ezt a bűt!

Rántsd meg czigány, rántsd meg vígan a vonót!

Húzz nekem most a talpam alá valót! . . .
Hejh! ne kíméld, hadd szakadjon a huroid . . .
Szakadjon meg
Szívem is, mely
Felejtni nem tudott!

B. Z.

Poë Allan Edgar.

Az angol-amerikaiaknak talán legnagyobb költője volt.

Lángész mindenestetre, a kit a mi Petőfi Sándorunkkal lehet némileg összehasonlítani.

Az 1811-ik évben született, csakhamar árva lett, az iskolákban pedig kitüntette magát. De csakhamar természetének körtébb oldala föllikerekedvén, Poë veszekedési és sorhelykedése miatt kiesapatott. Azután nagy író, jeles költő lett, de egyzersmind —

No de arról ne szóljunk . . . Szóljon helyettünk 1849. október 7-ike.

J. J. Moran beszéli el a dolgot a „New-York Herald”-ban:

1849. okt. 7-dikén egy koesi állt meg a Washington-Hospital előtt; Poë Edgardot hozta. A Lighthstreet-rakparton, egy ház előtt a padon találák elterülvé.

Teljesen öntudatlan állapotban volt; de hogy ez öntudatlanságot az alkohol élvezete, vagy az ópium használata idézte-e elő, — az első pillanatra nem lehetett meghatározni.

Egy arra monó látva, hogy többen esoportolnuk valamely merveven elterülő alak körül, lépteit szintén felé irányzta, és az alakban azonnal fölismerete a szeretőt költőt. Még reggel volt, midőn e helyen reá bukkantak.

Egy rendőr azonnal koesit rendelt és abban az ötleleten, a kórháza szállítá, melynek igazgatását én vezetem.

Reggeli tíz óra volt, midőn bejelentették, Azonnal külön szobába vittem, a hol levetkőztették és a vizsgálat megkezdődött; eddigi szo-

kásairól, életéről és anyagi viszonyairól fogalmam sem volt.

Ruhája és lélegzete alkoholszagot árasztott szét. Delirium vagy lúz nem mutatkozott. Arezbőre fakószínű volt, míg melléből hörgésszerű nesz halatszott; úgy látszott, hogy alszik.

Az álomkör vett erőt rajta. Langyosviz-borogadást alkalmaztunk lábára, gyomrára és lábáikráira szivó-tapaszt raktunk, míg fejét jéggel borogattuk.

A redőnyöket lehoesztottam, ágyához ápolót állítottam s szigorúan megparancsolám, hogy a beteg legkisebb mozdulatát is legott bejelentsek.

Körülbelül félóra múlva hirtelen s én éppen abban a pillanatban léptem be, midőn a költő lerántotta magáról takaróját s szemét felnyitá.

— Hol vagyok? — kérle.

Székem toltam ágyához, kezét kezembe fogtam, gyönyörű dús fekete fűrtjeit hátrasimítám, és megkértem: hogy éri magát?

— Nagyon rosszul! — felelé.

— Szenved?

— Nem.

— Talán gyomrában érez fájdalmat?

— Igen.

— Szomjazik?

— Nem.

— Feje fájt tehát?

— Fejem, — az fáj.

— Mióta beteg ön?

— Nem tudom.

— És hol lakik?

— A Platt-street egyik hoteljében, szemben az indőházzal.

— Van önnek valami máhija, vagy holmija, mit elhozhat óhajtana?

Az orsz. m. iparegyesületnek jelenleg mintegy 1600 (e közt 446 alapító) tagja van, ezek között 277 testület. A tagok így csoportosulnak:

47	városi közönség
107	ipartársulat
32	egyéb testület és egyesület
36	pénzüntevő
55	egyéb részvénytársulat
234	gyáros és nagyvállalkozó
450	kézműiparos
149	kereskedő
132	főpap, főúr, nagybirtokos
58	orsz. képviselő
58	tanács és író
95	állami- és magánhivatalnok
96	ügyvéd, orvos, mérnök és építész
36	foglalkozás megnevezése nélkül

1585

A fenti részletezekből kitűnik az, hogy azon befolyásosabb szellemi erők és társadalmi tényezők, melyeknek tömegesebb bevonása czéljából az új iparügyelet alakult, még jóval nagyobb számarányban vannak a régi egyesületnél képviselve, sőt tekintettel azon tényre, hogy az új egyesülethez előzetes alakítás által esatlakozott gyár- és kézműiparosok túlnyomó részben régebbi fizető és működő iparegyesületi tagok: — egyedül a fővárosi kereskedő osztály köréből sikerült eddig a „m. általános iparegyesületnek“ nagyobb számban oly új szellemi erőket megnyerni, melyek az iparérdekek törekvéséül eddigéle távolabb álltak. De bármennyire kívánatos és üdvöndevő legyen is az ily társadalmi tényezőknek érdeke vonása, üdvös eredményre ez csak úgy vezethet, ha tömörítettnek az egy közös vagy ezzel érdekében vállaltat összeműködésre hivatott erők.

A legszölesebb érdeket körökben mind hangsúlyosabban nyilvánvaló az óhaj, hogy a máris felszínre jutott élesebb ellentétek megszüntjenek és idejekorán eleje vetéssek azon veszélynek, hogy akár a nagy- és kisiparosok, akár pedig a magyar ipar ügyének megnyert különféle szellemi erők két táborba oszolva inkább ellensúlyozzák mint hatványozzák azon oldva hatást, melyet az eddigi egyértelmű és egyfetes eljárás igen újabb időben úgy azintéző körökkel, mint a nagy közönséggel szemben elérni képes volt.

A hozzáem az iránt mind több oldalról érkező felszólításoknak engedve, nem vétem azon kötelességet magamtól elodázhatni, hogy alkalmat szolgáltatassak a fővárosi érdekeltektől iparosságunk és iparbarátainak az ügy tárgyilagossá, és a kölcsönös hazafias törekvéseket kölcsönös jó indulattal méltató megbeszélésére, mi végül van szerencsem t. czimedet a vasárnap, f. évi április 4-én, Budapesten, a régi városház tanácstermében d. e. 10 órákor tartandó értekezletre tisztelettel meghívni.

Székesfehérvár, 1880. mártius 25.

Gróf Zichy Jenő.

Ezen iparegyesületekre vonatkozólag ezuttal több mondati valónk ninesen: az elfogulatlan olvasó ítéltel.

*

A mi már most a másik példát illeti, be-

— Van uram, papírjaimat és kézirataimat szeretném.

— Ha kívánja, azonnal megkerestem.

Megköszönte, és kért: mondjam meg, hol van, miközben doktornak czimezett.

— Jó barátok közt, uram.

— Legjobb barátom az volna, — felelé, — ki ez agyat pisztolyával szétrobbantáná.

— Kűzde le a bánatát Poé ur, mi mindent elkövetünk, ami csak tőlünk telik, hogy kényelmet szerezzünk és enyhítsük fájdalmát.

— Oh, mily nyomorult vagyok! Ha elgondolom uram, hova jutottam, hogy tönkre vagyok téve; ha elgondolom, mit türtem, és mit vesztettem; ha el a szenvedést, a nyomort, melybe enyémet tasztán; szeretném, hogy valamely örömvény nyeljen el; kitzasztva Isten és emberek által, mint a társadalmak sörpredéke! Nagy ég! Mily borzasztó állapot! Nines tehát megváltás a halhatatlan lélek számára!

— Kérem Poé ur, fekézze fájalmát, és vegye be az adagot, mely lecsillapítja önt és újra visszaadja lelki erjét.

Kinyújtá karját, és a poharat átvegye; az ápoló ezalatt fejét tartotta. Mintán ivott, behunyta szemét, mintha aludni akarna.

Mellette maradtam, hogy lélegzését megfigyeljem, s kórisémét a tapasztaltak szerint állapítsam meg.

Még mindig ama hatás alatt álltam melyet azok elbeszélése tett reám, kik a költőt a rakparton találták, s kik az alkohol rendszer élvezetével valólag. A mostani jelek azonban nem jogosították föl hasonló föltevésre.

A betegnél tölelesen hiányzott az ideges reszketés; újai mozdulatlanok voltak, és minden kérdésekre értelmesen felelt. Areza sápadt volt,

vallom, nehezezem esik szözlómon, mert oly kérdést érintek vele, mely fölülte kényes természetű. De mivel a bajt csak úgy orvosolhatjuk, ha előbb megnevezzük és megvizsgáljuk. — és mivel a sajtó hivatalosa ily bajokat tartózkodás nélkül a nyilvánosságra hozni, néhány szóval erről is meg kell emlékeznem.

Hát bizony bajnak, még pedig nagy bajnak tartom, hogy megyénk daczára annak, hogy több tanítóegylelet is van benne, még mindig azon megyék közé tartozik, melyeknek a kor előhaladott szelleme daczára, és daczára a közoktatási törvényen alapuló azon min. rendeleteinek, mely a tanítók egyesülését e l e n d e l i, még most sines tanító-egyesületek.

Ez ellenmondásnak látszik, és mégsem az. Szerintem az még nem vezethető tanító-egyesületek, ha néhány tanító összedül, alapszabályokat szerkeszt és erősített, az évi tagsági díjjal fizeti vagy nem fizeti, tisztviselőket választ és a fizetés felelősségéről hosszas debattákat rendez, szóval feres szalmát eszepl. Ez semmi; ez még a semminél is rosszabb, mert haszontalan idővesztégetessel jár; legjobban össze lehetne azt hasonlítani a fiúk katonaijátékaival.

A tanítóegyletnek, ha méltó akar lenni ezen nevezetre, komolyan kell működnie tagjainak továbbképzésén, a tanügyi előmozdításán, a tanítás, nevelés tökélyesítésén. A tanítóegyletnek életjelit kell adni magáról: a tanítóegyletnek alkotnia is kell, hogy oly nyomokat hagyjon maga után, melyeket általmi fogunk azok, kik az egyesület munkálkodásának gyümölcsét élvezik.

S kérdem, van-e Veszprémmegyében olyan tanítóegylet, melynek működéséről akár a tanügyi sajtó, akár a kormány, akár a tanítókörök, akár pedig a megyei közönség elismeréssel nyilatkozhatnak? Kérdem, van-e megyénkben tanítóegylet, mely feladatává tűzte ki magának Veszprémmegyét? — a tan- és nevelésügyet tekintve — a kor azon nívójára emelni, melyen hazánk számos megyéje már évek óta áll?

Felelet: ninesen.

Ha jól tudom, vannak felekezeti tanítóegyleteink — működésükről azonban vajmi keveset tudunk.

Van Pápa és vidéki tanítóegyesület is. — hát ez mit csinál? Olyan állapotban van az, melyet személyeknél elalétságnak nevezünk: se nem él, se nem hal.

Az erők szét vannak forgácsoltva, a szétforgácsolt erők nem képesek a tetvek terén valami számbavehető produktálni; az ilyen impotentia s ennek tudata a közönyösséget szüli a

szemén a vértőlalásnak semmi jele, útere erős és gyors. Körülbelül egy óráig fekvett ily állapotban, mire ismét felnyitá szemét.

Megkérdeu, hogy nem óhajtaná-e egy kis borszeszt: mert tudtam, hogy az izsákosok étvágya e kérdésre rendszeren föl szokott ébredni.

Erre mindkét szemét kimereszté, és oly tekintetben szegyezte reám, hogy kénytelen voltam fejemet elfordítani.

— Ha e pohárban is ugyan az a folyadék van, uram, akkor nem iszom, nem érintem ajkaimmal. Ön nem tudja, mily kínokat azertett az nekem.

— Kötelességem egy kis ópiumot adni önnek, hogy állomra és nyugalomra kényszerítem.

— Ez a kettő a pokol és a romlás iker-szülötte! — felelé.

— Határozottan szükséges, Poé ur, hogy nyugodtan maradjon, s kerüljön mindent, a mi folizaghatná; igen válságos állapotban van, és a legesekélyebb fölindulás közelebb viszi őt a halálhoz.

— Orvos ur, beteg vagyok tehát? Nines remény?

— A helyzet ön ellen fordult.

— Menynyi idő alatt láthatom viszont szeretett Virginiamat? Egyetlen Leonoramat! — Oh látni, látni akarom őt!

— Azonnal elhozatom, akit látni óhajt.

Családjáról semmit sem tudtam, ezért megkérdeu, hogy van-e?

— Nines nőm! Az én szeretett Virginiam meghalt és csak mostoha anyám él. Oh! mint vérzik szívem érte. A halál fekete anyaga bevégyé munkáját. Elsodortak a vézes viharok, deletjé és vezérezsillag nélkül. . . Orvos ur, írjon, kérem, mostohámnak, Clemm Máriának. Írja meg, hogy Editeje itt van. Vagy ne! Már késő! Már késő!

tanítóknál minden iránt, a mi iránt lelkesedniök kellene, és ezen közönyösség szüli meg az a szünalmas állapotot is, melyben népnevelés ügyünk még sok helyütt senyved.

Legyen elég, a mit mondtunk. Tiszta szándék vezérelt ezek elmondásánál, az érdekelteknek áll, hogy az általuk szolgáló ügy előmozdításához szintén tiszta szándékkal fogjanak.

Fővárosi levél.

A „Magyar Vidék“ nyajas olvasói legelőször találkoznak velem tudósító minőségben. Bemutatom magam. Most már tehát ismerősök vagyunk. — A mult hét csakugyan érdekes volt. A járdákról el-tűntek az ismerős alakok, helyüket fővárosi vendégek és vándorszínészek a nagyhét feskői* foglalták el. Szegény vándorszínészek (én is az voltam) sok reményvel és kevés „Krisztussal“ (színesi műszo) jöttek Budapestre. Egy vigaszuk van. A színházakba szabad a bemenetlenség. Szegény titkárok, hogy ostromolták a projekt! Voltak, kik 4—5 jeget kértek. A jogos! színházról van szó. A népszínházban husvétvasárnap Boccacsióban lépett fel Reiner Antonia urholgy, főhérvári primadonna. Az összes fővárosi sajtó foglalkozott játékával. A bírálatok összegezést néhez megállapítani. Amnyi tény, hogy vendégjátéka, (mely szerződötés czéljából történt) szeresetlen kimenetelű volt. Igaz, hogy a pártalan Blahány szerepét adni merész vállalat, s ehhez a kizsánszony nem bír elég szép hanggal és valjűbe he — szép színpadi alakal sem, különben általános vélemény szerint, népszínműben szöbb sikert arathatott volna. Husvét két napján érdekes misék voltak a belvárosi plébánia templomban. Vasárnap Lisztnek koronázási miséjét, Köszegi úr és Vince kizsánszony solo-énekével, hétfőn Farkas Odón által éne-zésű zene-miséjét adták elő nagy hatással. E zene-misék bármily hangversenybe illenek. Képzhetni hát mily nagy tolongás volt a templomban. A karzat élénk látványt nyújtott. Egyik oldalán a hölgyek, a másikon az urak önekeltek. Hogy kasztigattak egymásra! Pszsz! Szent helyen vagyunk. Az ünneppapokban igazi fővárosi képet nyújtott a váci-utca. Szöbbnél szöbb hölgyek, ragyogó új öltözetek hívták fel a teljes díszben megjelent dandy figyelmét. A női öltözeteknél a hamukék szín kezd lábra kapni. Itt ott szerepel még néháy piros színű ruha, hanem nemskóra lesz idő, hol ez a szöbalecsúcsok kedvezni ruhájává fog válni. A váci-utca matadorjai közt, Kolburg hg. és neje, kik trónörökösnek eljegyezése óta újabb figyelemnek tárgyai. Odessalchi hg. ki monoklijával minden hölgyt zavarba hoz, a szerény és bájos Márkus Emilia, érdemelen említést. Sokan fájlatják (a váci-utcaiak) Blahány hiányát, ki egy idő óta tudj Isten miert nem szerez sáfáln. Sokan nézték Sárkány kirakátát azon reményben, hogy ott látják meg Rudolf és Stefánia arcképeit, de esalódtak, míg a bésiek már kifáradtak a sok nézéstől. A népszínházban „Pápa“ című új francia operaette előadását nagy érdekek várják. Komáromi Mariska (szegény kis lány gyászban van, meghalt az anyja) nagy szerepet fog játszani benne. Még azt is feleltem, hogy az egyetlen átalaktassa 100 éves fordulójának ünnepe nagyban készölődnek. Au revoir. *Salomon Odón.*

Föl kell emelhem halotti leplemet, hogy elmondhassam önnek a titkot, mely szívemet égeti, s mint az éles tőr metszi lelkemet. — Hat nap múlva nösülöm nekét volna. — Itt a zokogás fölbeszakítja.

— Fölkerestessen jóvendőbeljét? — kérdem abban a hitben, hogy a városban lelik.

— Már késő! Már késő!

— Legkevésbbé sem, — felelé, azonnal befogatok.

— Nem, írjon inkább mindkettőnek. Adja tudtukra betegségemet, és egyuttal jelentse halálmát is.

— Kérem szökömet.

— Mrs. Schelton, Norfolk — Virginia és Clemm Maria, Lowell, Massachusset.

E pillanatban areza szederjessé vált, halántékán az erök kiduzadtak, szemé rémesen forgott, feje pedig előrehanyatlott mellére; fejére ismét jeget raktak, s lábán a meleg borogatást megújítám. Csillapító gyógyszerrel adtam még neki, de észrevéve, hogy jelenlétem ép úgy, mint az ápolónő jelenléte csak fölizgatja, mindketten az ágy mögé rejtöztünk.

Megtudtam, hogy bizonyos Poé Nelson távoli rokona a költőnek; érte küldöttem tehát, valamint elküldtem a Regnold-családoth is, mely a kórházról nem messze lakott.

Poé Nelson meghívására azonnal megjelent, s követték őt nyomban a Regnold-család nétagjai is.

Poé Edgar eszméletlen állapotba körülbelül egy óráig tartott. Megtapintva útereit, azt igen gyöngének, rendetlennek találtam; egy percz alatt 120-at vert. Egy kis életöt, izgatószeret adtam be neki.

Kissé fölmedelgett s szemét reám mereszté. Ágya mellé álltam, és a tünetek élesebb fölüléséből láttam, mint válik el a lélek lassan, lassan a

Vidéki és helyi hírek.

A pápa-keszthelyi vasut traccirozása e hó 1-jén tényleg megkezdett. A midőn e fényt örömmel constaltunk, nem mulasztottuk el az érdeklőség megnyugására egyuttal azt is megjegyezni, hogy a kellő számú szakemberek Lóskay főmérnök úr felügyelete alatt és utasításai értelmében minden lehető alküvetnek, hogy az egész munklat mielőbb teljesen elkészüljön, a miniszteriumhoz betérjeszhető. — Már az eddigi munklatokról is oly kedvező tapasztalatokat gyűjtöttünk, hogy csak gratulálhatunk a végrehajtó bizottságnak, hogy oly kiváló, tapintatos és alapos szakember kezeibe adta e nagy fontosságú munklatat végrehajtásán.

Nyilvános köszönet. Nt. Gyurácz Ferencz ev. lelkész úr (1. egy.) forintot vett szíves a pápai polg. leányiskola ifjúsági könyvtára részére adományként, mely nemcsak adományként benső köszönetet mond Pápan, 1880. apr. 6-án. — Az igazgatóság.

A Devescher és hó 4-én megtartott „Pique-nique” fenyvesen sikerült. A devescher lövöld szépén díszített természetben esti 8 óra után gyűlt össze Devescher és vidékének színe java, hogy ott a foztelén és kedélyes mulatságban részt vegyen. Mint házi asszonyok Ihsz Lajosné (Lőrinczteröl) és Györfly Géziáné urhölgyek szerepeltek, kik is ezen valóban kellemes és kedélyes mulatság létrehozóiként tekintendők. Jelenvoltak: Bonn Gyuláné (Halimba) Bodai Erzsé (Bodó) Bohacsék Gizella (Gizella), Bihellné, Gaál Lajosné, Kramáriésné hájos nővéreivel (Bodó) Nagy Gizella, Perczel Ilon, Poé Jánosné (Lőrincz) Takács nővérek (Noszlop) Takács Gizella (Mesteri) Vadnai Roza (Vath) Vizméné N. (Ajka) urhölgyek stb. A mulatság reggel 7 óráig tartott mikor a társaság nagy része kettőre osztott és az egyik rész T. Ihsz Lajos úrhoz Lőrinczteröl, a másik rész pedig T. Takács Gyula úrhoz Noszlopra ment a mulatozás folytatandó. Sőt még a nap este is folyt a vizgalm szűkebb körben Devescherben az ismét vízszatérké. Pápról több fiatal nő ember vett részt e „Pique-nique-n.” Z.

Magyarosodás Bécsben. Egy Bécsben élő pápai fiatal ember, ki ott az orvosi tanulmányait halgatja mint pár nap előtti itt tartózkodása alatt nekünk beszélt, több családnál tanítja a magyar nyelvet. Egyik tanítványától ítételek kapott levelet volt alkalmunk elolvashatni, oly levelet mely 3 havi szorgalmas tanulási eredményét képezi s mely vagy a tanítvány gyors fel fogására, vagy a tanítóknak könnyű és észlelőre tanítási módjáról tesz bizonyítást. — Bizony ideje is már, hogy odafele kezdik belátni, miszerint nem fog ártani azt a „barbárisch” magyar nyelvet megtanulni.

A besavanyított seladon. Pápan történt: „Aber fragt' mich nur nicht wo!” — Van Pápan egy csinos menyecske, ki azonban már nem annyira menyecske, mint még csinos. Ennek a menyecskeknél van egy vén háziasrtos férje, ki azonban nem annyira vén, mint háziasrtos. Ennek a háziasrtos férjnek sok jó tulajdonságai közé még az is tartozott, hogy estenkint el-ellátogató az ő „lump-compániájához,” mely azonban inkább volt lump mint compánia; — ott aztán 11 óráig együtt bormozgattak a „jó idek” mellett, csak hogy az a bor inkább volt idek, mint jó. — Történt pedig egyszer, hogy elment hazulról mielőtt még neje hazérkezett

volna és a szobáját bezárta a könyházt és kaput pedig nyitva hagyta, hogy neje ha hazajön bemehessen. Vala pedig ott a szomszédházban valaki, ki a menyecskét ferde szemmel nézte mintán — kanesal volt, ami azonban nem akadályozta a menyecskét abban, hogy azt a búrnyesjelölt fiatal embert (inkább volt fiatal, mint ember) jobban ne szeresse főjéért, mely érzelmeinek akként adott kifejezést, miszerint megengedte neki, hogy meglátogathassa, de csakis 9 és 11 óra közt, midőn t. i. az öreg nincs otthon. Ma is úgy történt. A boldog ifju ismét ott állt szerelme tárgya mellett — de csak a könyházból, mert a szobakulcs az öregnél volt, — midőn egyszerre nehéz lépések zaja hallatszik kívülről. A menyecske ijedten sikolt fel: „Ez férjem, az istentér! bujjék el valahova!” „Bujjék az ördög a maga férédjébe” kiált a megijedt udvarló és azzal egyet fordul a sarkán s merész ugrással a könyházt előtt álló káposztás hordóba ugrik, melyet a menyecske sietve takar be lepedővel! Vala pedig abban a hordóban már fölig romlott és vízzel kevert savanyu káposzta, mely nem tudjuk mi okból lett így iszonyatos kutyaváléká kéverve. Ezen keverékben savanyodott a szegény fiu egész álló óráig, mert a férjnek kedve volt otthon maradni és az udvarban sétálgatni. (Csak midőn feküdni ment az ördög, mászott elő nyogve és fogyczogva a fiatal ember, kinek még maig is — savanyu-káposztaszaga van.

Gyászír. A „Veszprémben” olvassuk: „A veszprémi kegyes-tanítórúdi házat és a nagygymnasiumi tanári kart mély gyász érte. P. Tóth Kálmán, áldozár és gym. tanár hosszas és kínos szenvedés után múlt pénteken, apr. 2-án, d. u. 4 órakor szívhalálában meghalt. A meghaldogult ritka szép tehetségű, erényedő munkásságú és a társas körökben kedvelt egyéniség volt. Az irodalomban szép nevet vívott ki magának, lapunk olvasói is nem egyszer találkoztak költeményeivel és egyéb czikkjeivel, melyeket merész, de mindig szép ráptú képelem, tiszta fel fogás és behelzövéden kedves irány jellemzett. Halálán ágyán is folyvást dolgozott; czikkeit küldött a „Mátravidék” és a „Pápai Lapok”-nak; két szép költeményt még eszméletének elvesztése után vetített el tőle, melyeket még eszméletben volt, senkinek sem akart megmutatni, egyiket máj tárczána hozza, a másikat jövő számunkra tartottuk fenn. Ritka nagy volt benne a lelki erő és hogy ölköklő baja körében sirba nem vitte, azt egy ezen nagy lelki erőnek köszönhetni. Ma vasárnap d. u. 4-kor lesz a temetése. A kiadott gyászjelentés így szól: „A veszprémi kegyes-tanítórúdi ház tagjai szomorodott szívvel jelentik szeretett társuknak, t. P. Tóth Kálmán kegyes-tanítórúdi áldozár- és nagygymnasiumi tanárnak f. 1880. évi ápril hó 2-án délután 4 órakor a haladokló szentségeinek ájtatos felvetele után életének 27-ik évében hosszas betegség után beállott szívhalálában történt esend elhunytát. A meghaldogultnak hílt tetemei vasárnap f. hó 4-én, délután 4 órakor fognak a kegyes-rendiek templomában beszenteltetni és az alsóvárosi sírkertben örök nyugalomra elhelyeztetni. Az engedtető szent mise áldozatok gyűgyesnek a kegyes-tanítórúdi templomban jövő hétfőn ápril 5-én, reggeli 8 órakor fognak a meghaldogult lelke fölvetést az irtalmasság Atyjának bemutatni. Veszprém, 1880. ápril 2-án. Az örök világlóság fényeskeljek neki!”

Beküldetés. Tekintetes szerkesztő úr! Kérem legyen oly szíves, az alább írt sorokat becses lapjába felvenni. De hamar beleantak. A tek. Pápa város tanácsa még a m. évi decz. elején kérvényt adott be méltóságos gróf Eszterházy Móricz urhoz, azon okból, hogy Pápa város birtokához tartozó Antalfi pusztáján, a családkegyesek a pusztagyimnósi tanodában nyerhesseken oktatást. Ó Méltóság ezen kérésnek azonban helyt adott. — Az engedtető után 1879. évi decz. 8-án, a fentvezetett pusztán a családkegyesek tanzövezett gyermekei összeriattak, a szülők örömmel vették az engedtetőt, hogy gyermekeik oktatásban részesülhetnek. De még eddig ápril 2-án 1880. évi, a pusztagyimnósi iskolát, antalfai gyermek nem látogatta. — Van-e erről tudomása a tek. Pápa város tanácsának?

Az adóvégrehajtások alkalmával lefogalt mindennemű ingóságok elárverése még mindig nem ér véget, és csak nehezen fog véget érni, mert bizony poton ártt is alig tudnak elvételnek ariani valamit. A nép, a néptől elvett holmikot nem akarja venni. Néző elég akad az árverésről, de vevő — alig, úgy, hogy az ott levő városi hajúk maguk lefiztatják a tárgyakra annélkül azonban, hogy azokat megvegyék. Csak kedvelnek annak csínálni a vevőknek — Szomorú mesterség! —

Az áprilisi izetlen tréfák írja a „F. H.” az idén a sájtóban is bőven burjánzóttak. A fővárosi lapok némelyikét egy ostromba öngyilkossági koholmányval lített fel valamely suhane, az Állópeddel még maga tréfálta meg közönségét egy tárcsacikk forró vízfórásról, melyet Aradon fedeztek fel, vagy a Szegedi Híradónak az táviratozta valaki, hogy Bakai Bésbe ment, a trónörökös nézsa ellen propagandát csinálni. Természetesen, valamennyit az újfőld szívtá ki egy-egy pihent elme. Hanem hogy a közönség rovására tréfálkozni, s hozzá még így izetlenül, tisztességes dolog-e, erre feleljenek meg magoknak az áprilisi tréfa-gyártók.

Bot kellett a síhedeinek és szerzett is magának egyet, legezteszeribben találván e ezútra a vásártérben levő vékony akáczfatok, melyek közül ki is szemetelt magának a legvékonyabbat és leghajlékonyabbat, szépen lemetezte s épen hozzá fogott a fa hejának letisztításához arra gondolva, hogy milyen jó szolgálatot fog ő neki ezen bot vasárnap a koreszmban tenni. De nemcsak ezen gondolat tartá fogva, hanem — egy rend is, ki épen akkor lépett oda hozzá. A „régí jó időkben” az ilyen síhedeinek egy bot helyett 25-öt adtak.

KÜLÖNFÉLÉK.

Brutalitás. A „Fehérvári Híradó” írja. Mányon folyó hó 24-én Csörgei István odaváló lakos hallatlan gyilkosságot követelt el édesanyján, öv. Csörgei Sándorinnal, született Kristóf Lidíán. Gyúnyos nevezett a szülőhelyén édesanyját agyoncsapta s aztán kocsira téve, egész nyugodtan bevitte a községbe s a bírónak e szavakkal jelentette be gaz tettét: Itt van anyám, ki agyonfőttem. Gyálatozás tetének főindoka a vagyon feletti északodásban keresendő, mint anyja életében nem engedtet nevére iratni. Egész Máty és vidéke fel van háborodva ez alávaló véres jelenet miatt s egyhangulag mindenki akasztófát követel az anyagyilkos számára, annyival inkább, mert így tra-

testtől. Bouillont adtam neki, néhány eszpp ammoniakkal.

E pillanatban Monkur János orvos lépett be. — E beteg haladokli, doktor, — mondá, aminet Poé Edgart megpillantá.

— Magam is azt hiszem, hogy mindennek vége. Kétség megvizsgálta a költőt, s mintán mindazon körtüneteket elősoroltam, melyek reggel óta mutatkoztak, ő is abban állapodott meg, hogy Poé halálát az idegek teltségzotottsága okozza, mihez hozzájárul még az, mit mi orvosi nyelven „encephalitisnek” nevezünk.

Kartársam bort, huslevet, gyomorerosító italokat és a fejre jégborogatást rendelt. Poé kezét több ízben ajkához emelte, mintha inni kívánt volna. Egy darabka jeget adtam neki és azután kanálba vizet nyújtottam neki, mit csak nagy nehezen tudott lenyelni, mig ellenben a huslevet minden nehézség nélkül megitta. E pillanatban magához tért és föhívta szemeit, Ugy látszott, hogy küzd, hogy beszélni akar.

— Orvos ur, — mindennek vége. Írja meg: Eddie nines többé!

Eddie gyermekkori neve volt, melyet mostoha anyja, mrs. Clemm adott neki.

— Engéde kijelentem, Poé ur, hogy ön végéhez közeleg. Van valami kívánsága, vagy izenete barátai számára?

— Isten velök, mindörökké! — mormolá.

— Gondoljon a megváltóra, — felelélen, — ő könyörölni fog önön is, mint könyörült az egész emberiségen! Az Isten irtalmas!

— A menny boltozata reám szakadt! mondá, — engedjétek távoznom; Isten parancsát olvasható betűkkel írta föl minden teremtményének homlokára. Az ördögök egy testet képeznek. . . . Ők a fekete

kétségbeesés örvénylő hullámainak fozgházába való.

— Reméljen és bízzék benne.

— Önön magamnak vagyok gyilkosa, — homályosan már látom az örvény kapuját, ott tul. Hol a mentő eszoknak? . . . Tüzes hajó, izem tenger! . . . Szélesönd mindentűt . . . sehol, sehol semmi répvárt!

Szemét égnek fordítá, úgy hogy csak két fehér golyója volt látható; még néhány göröcs mozdulat, azután átalános vonaglás a testben, és mindennek vége volt.

1849. okt. 7-dikének éjjelén végző be életét.

— A „Platt-street” hotel kapusától megtudtam, hogy ötökön érkezett csak meg, s hogy látták őt Phiadelphiaban vasutra szállani; meneközben az ellenőr a jegyeket vizsgálva, egyik podgyász-waggonban találta őt eszméletlenül. A Havre de Gráce-i állomásra érve az ellenőr a Baltimoreba menő vonatra szállítá őt. Este érkezve meg, senki sem látta őt mindaddig, mig a „Light-street”-en meg nem találták. Az éjtel kétségkívül Baltimore utcáin bolyongta át.

Néhány percel halála után megérkezett a költő irattáskája, melyet mrs. Clemm Mária számára Poé Nelson kezében tettem le. Szintén halála után érkezett mrs. Clemm levele is, melyben megköszöni szeretett Eddieje körül tanúsított gondoskodását.

Edgar holttestét mindjárt halála után, közszemlére szállították a kórházzal szomszédos egyetem nagytermébe, hol a boldogultnak számos barátja és bünölője seregelt össze, hogy a végtiszteletet megadják neki. Gyönyörű fekete hajából sürtögő kérelmekre öten nő kapott egy-egy firtőcskét. A holttest egész nap látható volt.

A temetés reggeli 9 órakor ment végbe west-minsteri sírkertben, a Fayette és Green-street sarkán, Baltimoreban: ez volt a Poé-család temetkezési helye.

Egész a temetőig nagy néptömeg kísérte a halottas menetet; a város nagy része s a művészet és irodalom jelesei mind jelen voltak.

De a tömegben egy lönyt hiába kerestünk, azt, ki bizonyára legzsinatében siratta meg Poé Edgart, mert unokahágit vette nöl.

Poé alakja halála után semmit sem változott. Vonási nyugodtak maradtak, ajkán mintha mosoly játszadozott volna, s mindazok, kik látták, így kiáltottak föl: „Milyen szelid! Milyen nyugodt!” — Aresznit megörizé, mintha csak aludt volna.

Szép, erőteljes férfi volt, s mindig utánozhatatlan keressétségű ölközödött. Alakja s idomai kellemesek és szabályosok voltak, homloka domboru és arányosan széles; homlokának alakja nagyban hasonlított Bonaparte Napoleon homlokához, kinek meliszobra birtokomban van. Bőre fehér, haja pedig, mint a hollószárnyak, fekete volt. Fogsora esodaszép, mig két szemé szürkebren ritkítottá pártját. Körülhél 145 fontot nyomott, s magassága 6 láb s tíz hüvelyk volt. Keze finomságra méltán veteke-dett bármely női kézzel.

A halotti leplelt nőm és néhány barátöjje esindultak, kik megiszteletésnek tartották, hogy a hírneves költő iránt tanúsított halottához ők is hozzájárulhattak.

Egy europai gentleman, egy ölköklő orvos áttuntatában meg halála előtt néhány pillanattal látta Poét, és siránkozva mondá, hogy Amerikának legnagyobb kritikusa és költője Poé Edgar volt. „Mindennek munkáját olvasta, s Poé minden betűje bannalra ragadta őt. B. J.

gikus események ott is, de másutt is ismétlődhetnek a korán családírók lenni akarák fiatal s éretlen fiáknál, mert szomorúan kell tapasztalni, hogy az az ügyvagyott a gyermek házassága után való néhány évre, vagy hónapra saját nevére akarja iratni s a szülőket csak lógósoknak tekinteni. Azért még egyszer óhajtandó, hogy a többiek elrettentéseire is akasztósa az ilyen gázalkönek!

A beregzású nagy tüzvész által okozott kár. hivatalos összeírás szerint a következő: elégett 72 háziföld, melyben van 44 lakház, a többi pedig meléképület. — Az épületekben, szenvedett kár: 140 ezer forint, termények, kereskedők czikkjeiben és haszonmú tárgyakban 66 ezer frnt. Összesen tehát 221 ezer frt. Ide nincs bevéve a butorok, egyéb házi szerek s tárgyak értéke.

Zichy Mihály nehány nap múlva Nizsábold hazajön Magyarországra s Zalában nagy műtérmet állítva ezentul állandóan itt fog lakni. Jelenlegi állása tartózkodása egy szomorú küldeményével van kapcsolatban: tanítványa, miss Mary, az érdekes arcú szőke orosz lány, kit pár év előtt itt láttunk vele, veszedélyen beteg. Allapotja annyira reménytelen, hogy mestere már el van készülve a szomorú eshetőségre. Emlyite volt, hogy a telen Miklós nagyherceg a művész távollétében felkérte annak műtérmet s megtekintte a daemonok harca című képet, melyen a czar revolverrel van ábrázolva. A nagyherceg nem bízódott fel a kép láttára s azt írta a mesternek, hogy ő nem a személyeket, hanem az eszmét látja a műben.

Harcz egy veszett ebbel. Szabadkán Szadecký János vasuti őrt, négy héttel ezelőtt, midőn épen a vonatra várt, egy veszett kutya hátulról megtámadta s lábát megmarta. A vasuti őr megfordult, ekkor a kutya fölugrott rá és arcaát harapta meg. Szadecký megragadta a kutyát s messze elhajította. Neje hívására elősietett s egy revolverrel ledölte a dühös állatot. A megmárt Szadeckýt rögtön behallították Szabadkára rokonaihoz s orvosi ápolás alá vették. Sebjei begyógyultak, de 22 nap múlva kitört rajta a veszettség. Ebben az intózatos nyavalyában halt meg.

Fejedelmi irónó. Erzsébet oláh fejedelemlérendület kapott miniszterétől. Számos angol s német költeményt fordított oláh nyelvre és egy operette-szöveget is írt. Ez irói érdemeinek elismerésül kapt a román közoktatásügyi minisztertől a szolgálati érdem. A fejedelemlérendület lapunk is hozott fordításokat K. M. tollából.

Az egyéves önkéntesek tavaszi előléptése megtörtént. A Kussevich ezrednél levők közül 40-et tizedessé, 16-ot őrzetetővé, a Schmerling ezrednél levők közül 33-at tizedessé 9-et őrzetetővé léptettek elő.

Derék leánya. Egy nyitramegyei gazdai-zár már évek óta szerelmes volt egy szép fiatal leányba. E hónapban történt, hogy a fiatal ember önálló ispánsgát kapott. Nagy örömmel sietett szerelme tárgyához, s egy lélegzettel egy a leányval mint annak szülőivel közölte az örömhírt s nyomban meg is kérte a leány kezét. A szülők föltétlen beleegyeztek, de a leány csak egy feltétellel, s ez az volt, hogy a völégény tótóhangzást nevet eszerjelle fel magyar hangzású névvel. Ez a kívánású annál nagyobb feltűnést keltett, mert a leány atyja is tótóhangzást nevet visel. A derék leány makacsul ragaszkodott e kívánásúhoz s mi lett a vége? az, hogy a leánynak nem csak völégény, hanem apja is már beadta esküdni nevének magyarosítását kérelmező folyamodványát Utánzásra méltó.

Halálos ítélet. A Győri Közlöny-ben olvassuk: O felsegő a király legfelsőbb határozatával megengedni múltidőztoltat, hogy a rablójlikóság, súlyos testi serti és lopás miatt jogerőre jutó kétél általi halálra ítélt Takács János a győri királyi törvényszék börtönében fogva levő legények irányában a törvény és igazságszolgáltatás rendes menete akadálytalanul bekövetkezzék. Ezen legfelsőbb elhatározás az összes iratokkal tegnap reggel érkezett le kir. táblától a helybeli törvényszékhez. S így Takács Jánosnak a petri kegyetlen rablójlikosnak ítélt végőrája. Kozarek a hóhémmal megérkezhetési idejéül van függővé téve az ítéletnek az elítelt előtti kihirdetése, mely után 24 óra lefolyása alatt a kétél általi kivégzés rajta zárt helyen (a megyeház kis udvarán, esetleg a fáskerthben) végre fog hajtani, a mi valószínűleg kedden vagy szerdán a korai reggeli órák valamelyikén történend.

Jó lenne, ha igaz lenne. A 15-ik században a következőket jósolták: „A ki az 1880-ik évet megéli, az esodát emelgethet hátát adhat az istennek, hogy a hetvenes években Isten borzostó ostroma nem érte utál.” A jóvó évtizedre pedig így szól a jósolt: „A föld ezentul kétfélszer fog teremni. A jó föld mindenekelőtt három borszagad esztendőn fogja megkezdni, ugy hogy nem lesz elég föld. Gabna és gyntóles nagy bőségben lesz.” Sokkal jobban kiábrándított bennünket a való, hogy nem hitelt adhatnánk ennek a jósoltnak: legkevésbé fog pedig a vége beteljesedni, hogy: Az egész világra béke száll le, mely hosszú évelig fog tartani.

A czárné állapota. A czárné nagyon rosszul van. Ervérése már 140-re rugott percekignt. Agyából nem kélhet ki. A czar ellenben egészséges; napoként kirándulást tesz kocsiján, természetesen mindig őrséggel.

Egy léghajó balesete. Lipescében izgalmak látványra volt husvét napján a népek. Már hetek óta hirdették, hogy léghajót eresztenek föl, s midőn

megtrdák, hogy husvét első napján teljesül a régi ígélet, sok ezer ember gyűlt össze Plagwitzban, hol a léghajót feleresztették, és a löverseny-térten, hol a hajónak le kellett szállnia. E léghajó a tömlő te-kintetében különbözött a közönségétől, mivel zsákformájú volt, rajta függött három nádfutató kosár, melyek mindegyike 10—11 szármányval volt ellátva s mozgásba hozható. A léghajó készítője Baumgarten, minden előkészületet megtett, a mit az elővigyázat követelt. A léghajó köteleken volt megerősítve. De másképp történt mint tervezte azt. Baumgarten, maga állt be a közpész kosárba, a többi két kosárban a kormányzásra szükséges személyzet foglalt helyet. Ezek jónak tartották, midőn a hajó a házak fölé emelkedett, kiszállni, s nem sokára a kik a hajót köteleken tartották, szintén nem állhattak ellen a roppant erőnek s midőn érezték, hogy a hajó őket is fölemeli a levegőbe, szabadon bocsátották és a hajó a nézők legnagyobb rettegésére felszállt 4000 lábnyi magasságra. Baumgarten teljes ervével dolgozott, és lehetett is észrevenni, hogy a hajó a keleti légházamnak indult; de rögtön gyorsított erővel lezuhant és szétrepedt. Különös szerencse, hogy Baumgarten kisebb-nagyobb sérülések árán megmenekülhetett a vesztől.

Előzetési felhívás. A „Magyar Gea” földrajzi tudományos havi folyóiratra. Új vállalattal lépünk a magyar szak- és közönség elé, a geographia közölnyével; hisz ma már a haladás azon öröndetes stádiumába lépett a magyar tudomány, mely nem elégszik meg csupán a könyvnyomdátokkal, hanem anyagát, kérdéseit önálló folyóiratokban is rendezgeti, megbeszéli s rostálja. Megkívánhatjuk ezt a geographiától is, mely nem csak méltó helyet foglal a tudományok sorában, hanem a köznyári életre is az első tekintetre látszólag fontosabb, alaktóbb befolyást gyakorol. — S azért ezúlnk s feladatunk nemcsak a szakfirkának alkalmat nyujtani az eszmék tisztázására, mert mennyi még a rendezendő anyag, mennyi a megvitatandó kérdés főleg most, midőn mindez ideig az általunk választott téren oly kevés történt; másrészt ezúlnk a mivelv olvasó közönségét is bevezetni a tudományba, azt hasznossá, élvezetessé tenni. — A „Magyar Gea” ezúlnk tőzi ki magának előlérbe helyezni hazánk ismertetését s főnslyt fektetni hazai viszonyainkra, figyelemmel kísérni a földrajz hazai fejlődését és haladását, a hazai ipar, kereskedelem, közlekedés állapotát, és közölnye lesz mindazon országos érdekeknek melyek akár a geographiát és statisztikát illetik, vagy azokon keretbe beilleszthetők. Ez oknál fogva zseveken fogad el és közöl e program keretbe vágó alvások értekezést, tudósítást és felszólalást. Célja továbbá az ethnographia mezejére kiterjeszkedni — s e tekintetben is főleg a haza határain belül maradni — csak oly általános értekezéseket hozni, melyek hazai viszonyainkkal összefüggnek, s azokra befolyást gyakorolnak, — a geographiát mint tantárgyat, s tehát az iskola szempontjából figyelemmel kísérni, a tankönyv- és szaktudományi könyvpiac jelenségeit megismertetni. És ez utóbbira nézve kijelentjük, hogy semmiféle elchezen nem tartozunk, érdekeink az igazság s a tudomány érdekei, melyek a személyes kérdésektől ép ugy távol állanak, mint az ünérdek. De hogy a világ forgásától el ne maradjunk, kénytelenek leszünk a tudományszomszjak buvárokát pólustól pólusig elkísérni, s az aequator forró legében fildokolni, mint a szükség megfogja kívánni. E tárgyú dolgokat egy külön rovatban fogunk csoportosítani, melyben a geographia körül érdemeket szerzett egyéniségekről, külföldön megjelent s a tudományt általában érdeklő művekről is fogunk megemlékezni, hazai geogr. irodalmunknak külön rovatot tartván fenn. A „Magyar Gea” melynek hasábjain a t. olvasó Czibrus Géza, Dr. Emeriezy Géza, Dr. Márki Sándor, Dr. Ortvay Tivadár, Requinny Géza, Dr. Roth Samu, s számos más ismert névvel fog találkozni — földrajzi havi közölnye lesz, mely 3—4 ív tartalommal fog minden hó elején megjelenni Májustól kezdve; szükséges szerint rajz- vagy térkép-mellékletekkel. Az első füzet május elején következő tartalommal fog megjelenni: 1.) A Marosvölgyi utolsó szükletének leírása. — Dr. Márki Sándortól. 2.) A földrajzi tanulmány kihatása a gondolkodás módra és kedélyállapotra. — Dr. Emeriezy Gézától. 3.) A hazai ethnographiából. — Czibrus Gézától. 4.) A földrajzi szerkesztő módszer — Honfi Gyula. 5.) Könyvismertetés. Dr. Ortvay Tivadár. A magyarországi Dumaszigetek földirati csoportulása és képződésének törvényei Hieronymy Károly — és Lakits-Neiger. Földrajz. Kőrösitől Repertorium; statisztika, vegyesek. A korszerűen kiállított folyóirat előfizetési ára egész évre 6 frt. mely azonban két részletben is fizethető a félvélk elejéig. Ajánljuk e hazai czélú közhasznú vállalatot a szak és olvasó közönség becses figyelmébe. Az előfizetési díjak és a lapot illető közlemények Budapest, 1-5-ös kerület, uruteza 28. sz. alulirothoz küldendők. Budapest, 1880. ápril hó. Lovcsányi Gyula elemi és polg. isk. tanítóközpontozeti tanár, mint a „Magyar Gea” szerkesztője.

Szomorú kimeneteli bravour. Két huszár vonult a napokban Sára nevű káplár vezetése alatt Brassóból Nagyszombatba. Utközben meghaltak Fogarason. Midőn reggel folytatni akarták útjukat, a fiatal káplár, ki kiváló és lúd sarjadéka, több rendbeli bravour bemutatásával akart busnet venni Fogarastól. Lovával beugratott több vendéget, boltha; de midőn a város végén fekvő Zauner-féle koresmába

is lóhatón akart beugratni, lova a járdán elcsuszott és elbukott. A ló az egész súlyával a káplár testére rogyott, minek folytán lába eltört, feje pedig oly erősen ütődött a trottoirhoz, hogy a fejből, az orrból és szájból egyaránt a vér megeredt. Tíz perc múlva az ügyes, fiatal huszár kiadta lelkét.

Elkeseredésből lett gyermekgyilkos Sárospatakon egy anya. A rossz idők miatt az egész családban általános volt az elcsüggedés. Az apa pálinkával vigasztalja magát, kábította el agyát. Husvétkor kért az asszony pénzt férjétől, hogy legalább legyen a háznl egy darab kenyér, de a napzásom nem adott semmit, s káromkodva ment a koresmába. Egy kis 4 éves gyermek pedig rögtön atyja eltávozásán után sírva panasolta, hogy éhes s kenyeret kért. A sírás hangja olyan dűlbe hozta az elkeseredett asszonyt, hogy fölkapta gyermekét lábánál s olyan dűlvel vágta a pinceszalaks falához, hogy a szegény fiú rögtön szörnyet halt. Az asszonyt elcsüggedt.

Egy szomorú regényt beszél el az Ellenőr kolozsvári levelezője. Cz. S. vagozhos nős és családja polgár legelőbb búszkesége, gyönyörű felöltő leánya Róza volt, ki szépségével, szemlélvél feltűnést keltett a legelőbb körökben, hol megjelent. Alig pár hó előtt a leány gyöngböl érzést egy ifjú tudta felkeltetni, ki oda tudta vinni a dolgot, hogy dacolva az apa haragjával, titkon eljegyzék a szülői házat s megesküdjének. Az apa sohasem bocsáthatta meg leányának tilalma megszegését. Hiában volt minden kísérlet az engesztelésre: kiadatta vagyonából, kitiltotta házából. S midőn a nézes hetek elrepültek, a fiatal asszony belátta csalódását, megdondatlan lépése szomorú következményét csak egy emedékkelt tette maga előtt, az utolsó. Pár nap előtt 16—17 esztendősen serdülő növérvél együtt kimenve a Szamos jégterelődtől partjára, összefogozták, egy utolsó csókot váltottak, s azzal egy hang nélkül mindketen a szidóti mélységbe vetették magukat.

Néger apáca. Arceoban, Dél-Tirobban az apácák zárdájában egy valódi, tatevirozott bűri néger apáca él. Korföbél husz év előtt egy hittérítő sok 5—10 éves rabszolgá lánykát vásárolt össze, kiket aztán Európába hozott azzal a szándékkal, hogy itt kiképzést nyerve visszatemenjenek hazájukba s ott a hittérítés valamint a civilizáció terjesztésének szép munkáját teljesítsék. E lánykák közül tizenkilenc jutott az arceoi zárdába, tizennyolc azonban még gyermek korában elhalt közülük. A hosszas tengeri út nagyon megrongálta szervezetüket, mely legmérségletfinkek nem volt képes megszokni. Egy azonban megmaradt, Katalin testvér, ki a zárdában női munkákra oktátja a gyermekeket.

Szerkesztői levelezés.

S. Ű. Bpest. Tudósításait szivesen vesszük, ha ... frissek. Egyebeket is közlünk, ha ... jök.

Almos ... rövid idő múlva.

Gr. Z. J. urnak Bpest. Késsé későn, sőt elkévsé kaptuk. Talán a vidék is részt velt volna. Egyébként búszűk, hogy a jobb szögöl fog. Fogadja kiváló tisztelnetek.

W. M. urnak helyben. Ön bizonyára nem ismeri a denerváljós tudás mesét! Hit mi bizony leszalmunk azzal az úrral, és pedig véglegesen. A mi pedig annak idejében megtörtént, azon — sajnos — már nem változathatunk.

B. Z. Meltökön találattam, közöljük s köszönjük. — A sakkalánny jónni fog, de hogy mikor? azt még magunk sem tudjuk.

M. F. urnak helyben. Ön azt a „Közöl” kifejezést nem jól értelmezi. Az uránk nem vonatkozik. Különbben is ilyenem figyelemzeteisre nem szorulunk, magunk is olvassuk azt a lapot.

Aszódi. Mint látja, intézkedünk. De az ígértnek nem szabad késnie. — a szombat számon túl már nem adhatók.

Sonntagszombat a múlt vasárnap számon nem kaptuk meg. Köszök.

L. n. Ostoba tréfa volt. Rendesen azok a valódi bolondok, a kik a világot akarják boldogtá tenni.

Hecht K. urnak Komárom. Szende kis eltejtét kerünk. Ottani hírek is érdekelnek.

Z. Gy. S. n. Azt a levelet nem kaptam meg. Köszönöm. Intézkedtem. A berányakról ... olvastam. Hit mi mikor kerülünk sorra?

Felelés szerkesztő: Bánfi János.

Hirdetvény.

A PÁPAI

kereskedelmi s iparbank

liquidatiónban részvénytársaság felszámoló bizottsága értesíti az összes részvényeseket, miszerint a márczius 22-ik napjára kifizető

rendes közgyűlés

a részvényeseknek kellő számban történt meg nem jelenése miatt megtartható nem lévén, annak

ujabbi határidejéül

1880. évi április 11-ik napjának d. e. 9 órája

tűzettel ki (Pápai) a városház tanácskozási termében, mely közgyűlés, az alapszabályok értelmében, tekintet nélkül a megjelenők számára, a már közzétett tárgyakban érvényesen fog határozni.

Pápai, 1880. márczius 22.

A felszámoló bizottság.